

**НОВИНИ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА
НЕРУЙНІВНОГО КОНТРОЛЮ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ**
член Європейської федерації з неруйнівного контролю
член Міжнародного комітету з неруйнівного контролю

**Вітаємо нових індивідуальних членів
Українського товариства НКТД**

- **Алексенка Анатолія Павловича**
майстра з навчання ПРАТ «Полтавський ГЗК»,
м. Горішні Плавні
- **Андрієнка Володимира Олександровича**
к.т.н., доцента, директора Черкаського полі-
технічного фахового коледжу
- **Зозулю Едуарда Володимировича**
к.т.н., доцента кафедри матеріалознавства На-
ціонального технічного університету «Хар-
ківський політехнічний інститут»
- **Телюту Руслана Васильовича**
к.т.н., доцента кафедри електротехнічних сис-
тем Центральноукраїнського національного
технічного університету, м. Кропивницький

**Підтвердили членство в УТ НКТД
на новий термін**

- **Базіло Костянтин Вікторович**
д.т.н., професор кафедри приладобудування,
мехатроніки та комп'ютеризованих техноло-
гій Черкаського державного технологічного
університету
- **Близнюк Олена Дмитрівна**
молодша наукова співробітниця Національно-
го авіаційного університету, м. Київ
- **Бондаренко Максим Олексійович**
д.т.н., професор, завідувач кафедри приладо-
будування, мехатроніки та комп'ютеризова-
них технологій Черкаського державного тех-
нологічного університету
- **Гальченко Володимир Якович**
д.т.н., професор кафедри приладобудування, ме-
хатроніки та комп'ютеризованих технологій Чер-
каського державного технологічного університету
- **Мешков Сергій Миколайович**
к.т.н., доцент кафедри фізики Харківського
національного університету радіоелектроніки
- **Мягкий Олександр Валерійович**
к.т.н., доцент кафедри фізики Харківського
національного університету радіоелектроніки
- **Орел Роман Петрович**
к.т.н., доцент кафедри фізики Харківського
національного університету радіоелектроніки

- **Тичков Володимир Володимирович**
к.т.н., доцент кафедри приладобудування, ме-
хатроніки та комп'ютеризованих технологій
Черкаського державного технологічного уні-
верситету
- **Тичков Дмитро Володимирович**
науковий співробітник Державного НДІ ви-
пробування і сертифікації озброєння та вій-
ськової техніки, м. Черкаси
- **Тичкова Наталія Борисівна**
аспірантка кафедри приладобудування, ме-
хатроніки та комп'ютеризованих технологій
Черкаського державного технологічного уні-
верситету
- **Топтун Анна Володимирівна**
PhD, викладачка кафедри приладобудування, ме-
хатроніки та комп'ютеризованих технологій Чер-
каського державного технологічного університету
- **Трембовецька Руслана Володимирівна**
д.т.н., доцентка кафедри приладобудування,
мехатроніки та комп'ютеризованих техноло-
гій Черкаського державного технологічного
університету
- **Туз Вячеслав Валерійович**
к.т.н., доцент кафедри приладобудування, меха-
троніки та комп'ютеризованих технологій Чер-
каського державного технологічного університету
- **Трушаков Дмитро Володимирович**
к.т.н., доцент кафедри автоматизації вироб-
ничих процесів Центральноукраїнського на-
ціонального технічного університету, м. Кро-
пивницький
- **Філімонов Сергій Олександрович**
к.т.н., доцент кафедри приладобудування, ме-
хатроніки та комп'ютеризованих технологій
Черкаського державного технологічного уні-
верситету
- **Чубукін Олександр Сергійович**
к.т.н., доцент Харківського національного уні-
верситету радіоелектроніки
- **Ящеріцин Євген Володимирович**
к.т.н., доцент кафедри безпеки праці та навко-
лишнього середовища Національного техніч-
ного університету «Харківський політехніч-
ний інститут»

ПРО НАГАЛЬНУ ПОТРЕБУ СТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СХЕМИ СЕРТИФІКАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ З НЕРУЙНІВНОГО КОНТРОЛЮ

Микола Хорло

фахівець 3 рівня з методів UT, RT, MT, PT, VT, екзаменатор

У 2012 р. Європейським Союзом було ухвалено стандарт Міжнародної організації зі стандартизації (International Organization for Standardization, ISO) ISO 9712, і країни ЄС почали здійснювати процедуру сертифікації персоналу, що виконує промисловий неруйнівний контроль у добровільній сфері, відповідно до стандарту EN ISO 9712 [1]. В Україні цей нормативний документ прийнято як національний стандарт ДСТУ EN ISO 9712:2014 відповідно до наказу Мінекономрозвитку України № 1494 від 30.12.2014 р. У даний час діє сучасна редакція стандарту ДСТУ EN ISO 9712:2022 (EN ISO 9712:2022, IDT), яка набула чинності від 25.06.2023 р.

Отже, у нормативно-правовому полі технічного регулювання України даний стандарт діє вже більше 10 років. Це більш ніж достатній період часу, для того щоби були отримані знання та накопичений практичний досвід щодо застосування чинного стандарту для сертифікації фахівців НК. Весь цей час у середовищі фахівців, які професійно займаються сертифікацією персоналу в галузі НК, постійно триває дискусія щодо того, чи достатньо для здійснення процесу сертифікації застосовування виключно вимог, викладених у стандарті ДСТУ EN ISO 9712, чи необхідно створення Органом, що здійснює оцінку відповідності персоналу (зазвичай використовується термін: Орган із сертифікації персоналу, ОСП), власної адаптованої Схеми проведення екзаменів і сертифікації персоналу НК.

Для відповіді на це запитання буде доречним спочатку розглянути нормативні вимоги, викладені у відповідних стандартах. У нашому випадку такими стандартами є:

- ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2019 (EN ISO/

IEC 17024:2012, IDT; ISO/IEC 17024:2012, IDT) Оцінка відповідності. Загальні вимоги до органів, що проводять сертифікацію персоналу;

- ДСТУ EN ISO 9712:2022 (EN ISO 9712:2022, IDT; ISO 9712:2021, IDT) Неруйнівний контроль. Кваліфікація та сертифікація персоналу неруйнівного контролю.

Якщо розглянути вимоги ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2019 [2], то вимога щодо наявності, змісту та вимог до Схеми сертифікації ОСП ретельно регламентована. Розділ 8 стандарту «Схеми сертифікації» формулює ці вимоги наступним чином (дослівне цитування тексту документа):

8.1 Для кожної категорії сертифікації повинна існувати схема сертифікації.

8.2 Схема сертифікації повинна містити наступні елементи:

- a) сфера сертифікації;**
- b) опис роботи та завдань;**
- c) необхідну компетентність;**
- d) здібності (якщо це застосовують);**
- e) передумови (якщо це застосовують);**
- f) кодекс поведінки (якщо це застосовують).**

Примітка 1. Здібності можуть включати фізичні можливості, наприклад зір, слух і мобільність.

Примітка 2. Кодекс поведінки описує етичну або особисту поведінку, яку вимагає схема.

8.3 Схема сертифікації повинна містити наступні вимоги до процесу сертифікації:

- a) критерії для первинної та повторної сертифікації;**
- b) методи оцінювання для первинної та повторної сертифікації;**
- c) методи та критерії для нагляду (якщо**

це застосовують);

д) критерії для призупинення і скасування сертифікації;

е) критерії для зміни сфери або рівня сертифікації (якщо це застосовують).

Порівняння вимог розділу 8 стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2019 та вимог, викладених у ДСТУ EN ISO 9712:2022, дає підставу для висновку, що стандарт ДСТУ EN ISO 9712:2022 у повній мірі відповідає вимогам стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2019 щодо Схеми сертифікації. Присутні й певні уточнення щодо формулювання вимог до Схеми сертифікації (дослівне цитування тексту ДСТУ EN ISO 9712:2022):

5.2.2 Орган з сертифікації:

а) повинен ініціювати, просувати, підтримувати та адмініструвати схему сертифікації відповідно до ISO/IEC 17024 та цього документа;

д) публікує інформацію про сферу застосування схеми сертифікації та загальний опис процесу сертифікації.

Як можна побачити, стандарт ДСТУ EN ISO 9712:2022 ніяким чином не відмінює наявності в ОСП *власної Схеми сертифікації*. Причиною цього є необхідність подальшої конкретизації вимог, викладених у стандарті. Серед таких вимог можуть бути:

– вимоги до кандидата (базової освіти, теоретичної підготовки з НК, виробничого досвіду, зору, медичних вимог до фізичного стану кандидата (для радіографічного методу НК), віку та ін.);

– вимоги до проведення кваліфікаційного іспиту (процес розробки та відбору екзаменаційних питань і зразків, методологію та процедури забезпечення справедливості, валідності, надійності та загальної ефективності екзаменів, конфіденційність і безпеку екзаменаційних питань і зразків);

– вимоги до процесу сертифікації кандидата (докази сертифікації, які можуть бути досягнуті шляхом видачі паперового або цифрового сертифіката та/або шляхом електронного завантаження та відображення відповідної інформації в базі даних на веб-сайті ОСП; заходи для запобігання фальсифікації; процедури видачі, продовження, призупинення, скасу-

вання або переоформлення сертифікатів; інші вимоги);

– вимоги що забезпечують адаптацію національних особливостей технічного регулювання (наприклад: включення в схему сертифікації специфічних промислових секторів).

Доцільним буде й загальний огляд і вивчення досвіду схем сертифікації, що діють в інших країнах (або об'єднаннях країн), що також застосовують стандарт ISO 9712:2021. Як приклад серед подібних документів можуть бути розглянуті:

– RC/C 14 «Rules for the Certification of Non-Destructive Test Operators according to ISO 9712:2021 standard» (Правила сертифікації операторів неруйнівного контролю у відповідності до стандарту ISO 9712:2021); Власник Схеми сертифікації: Holding Company RINA S.p.A. (Італійський морський реєстр, італ.: Registro Italiano Navale, RINA);

– SQMV02 REV. 11.2 VERFAHRENS-BESCHREIBUNG für die Qualifizierung und Zertifizierung von Personal der zerstörungsfreien Prüfung (ZfP) (Опис Процедури кваліфікації та атестації персоналу з неруйнівного контролю (НК); Власник схеми сертифікації: SECTOR Cert – Gesellschaft für Zertifizierung GmbH;

– NORDTEST DOC GEN 010 ed. 7.2 2024:09 EN ISO 9712/Nordtest Scheme; Власник схеми сертифікації: NORDTEST, організація північно європейських країн, що діє як об'єднаний орган у сфері компетенції та експертизи в питаннях гармонізації норм і методів.

Оскільки вищезгадані документи захищені авторським правом і відповідними законодавчими правилами на їх використання, вони не можуть бути відтворені або процитовані, повністю або частково, без дозволу їх власників. Ознайомитись з цими документами можна за посиланнями на їх офіційні сторінки в мережі Інтернет. Обмежимось загальними висновками щодо їх змісту.

Основні передумови, що спричинили ініціювання розроблення та створення вищезгаданих схем сертифікації наступні:

1. Стандарт EN ISO 9712 містить загальні вимоги, що стосуються процедури атестації та сертифікації, водночас вимоги до технічного змісту, принципів ухвалення рішень

або якісного рівня проведення кваліфікаційного іспиту в EN ISO 9712 чітко не викладено. У зв'язку з цим, існує необхідність мати додаткові нормативні документи, що регламентують конкретний порядок проведення іспитів.

2. Додаткові вимоги до підготовки кандидатів, змісту та проведення кваліфікаційних іспитів і процедури сертифікації загалом забезпечили необхідні умови для поліпшення загальної якості послуг з НК для споживачів.

3. Були досягнуті умови для забезпечен-

Країна	Схема сертифікації	Організація – власник Схеми	Відповідність стандарту
Велика Британія	PCN (Personnel Certification in Non-Destructive Testing) Certification Scheme	BINDT (British Institute of Non-Destructive Testing) Британський інститут неруйнівного контролю	Базується на ISO 9712. Схема враховує вимоги європейських і міжнародних стандартів, адаптована до різних галузей промисловості, включаючи авіацію, енергетику, транспорт і нафтогазовий сектор
Німеччина	DIN ISO 712, DPZ Certification Scheme	DIN (Deutsches Institut für Normung) Німецький інститут стандартизації спільно з DGZfP (Deutsche Gesellschaft für zerstörungsfreie Prüfung) Німецьке товариство неруйнівного контролю	Повністю відповідає вимогам EN ISO 9712. Схема враховує специфіку промисловості та законодавства Німеччини. Адапована до потреб конкретних галузей, таких як авіація, енергетика, транспорт і металургія
Франція	COFREND Certification Scheme.	COFREND (Confédération Française pour les Essais Non Destructifs) Французька конфедерація з неруйнівного контролю	Повністю відповідає вимогам EN ISO 9712. Схема передбачає адаптацію до національних потреб і стандартів (вимог конкретних галузей, таких як ядерна енергетика, авіація, транспорт тощо)
Канада	CAN/CGSB-48.9712 Certification Scheme	CGSB (Canadian General Standards Board) Канадська генеральна рада з національних стандартів	CAN/CGSB-48.9712, ідентичний ISO 9712. Сертифікація за стандартом CAN/CGSB-48.9712 є обов'язковою для роботи у багатьох промислових секторах Канади. Стандарт адаптований до застосування в галузях: авіація, нафтогазова промисловість, енергетика (включаючи атомну), транспорт, металургія
Індія	ISNT Certification Scheme for NDT Personnel	ISNT (Indian Society for Non-Destructive Testing) Індійське товариство неруйнівного контролю	Адапована версія ISO 9712. Схема приділяє увагу певним специфічним індійським галузевим стандартам і вимогам, особливо в таких галузях, як енергетика, суднобудування, авіація або інші ключові індустрії в Індії
Японія	JSNDI Certification Scheme for NDT Personnel	JSNDI (Japanese Society for Non-Destructive Inspection) Японське товариство неруйнівного контролю	Гармонізована з ISO 9712. Схема враховує специфіку японських стандартів у виробництві, таких як JIS (Japanese Industrial Standards). Це особливо важливо для таких галузей, як атомна енергетика, авіація, морська промисловість і автомобілебудування, де Японія має високі стандарти безпеки
Китай	CSNDT Certification Scheme for NDT Personnel	CHSNDT (Chinese Society for Non-Destructive Testing) Китайське товариство неруйнівного контролю	ґрунтується на ISO 9712. Важливим аспектом схеми є адаптація сертифікації до специфічних вимог китайської промисловості та національних стандартів
Південна Корея	KSNT Certification Scheme for NDT Personnel	KSNT (Korean Society for Non-destructive Testing) Корейське товариство неруйнівного контролю	Стандарт KS A ISO 9712. Схема передбачає сертифікацію персоналу за специфічними вимогами різних індустріальних секторів. Це може включати специфічні стандарти для таких секторів, як: атомна енергетика, автомобільна промисловість, морська промисловість, авіація
Австралія та Нова Зеландія	AINDT Certification Scheme for NDT Personnel	AINDT (Australian Institute for Non-Destructive Testing) Австралійський інститут неруйнівного контролю	Адапована версія ISO 9712. Схема сертифікації передбачає сертифікацію не тільки за методами NDT, але й за специфічними галузями застосування таких як: авіація, енергетика (особливо атомна енергетика), будівництво, автомобільна промисловість, морська промисловість, нафта і газ

ня єдиного кваліфікаційного рівня персоналу з НК, який визнається, приймається, а іноді й вимагається державними органами та споживачами послуг НК.

Необхідно також акцентувати увагу на тому важливому аспекті, що зміст вищезазначених документів містить лише додаткові вимоги до схеми, викладеної в EN ISO 9712, і деякі її уточнення. У всіх інших випадках розглянути Схеми сертифікації повністю відповідають змісту вимог стандарту EN ISO 9712.

На завершення, зробимо загальний огляд Національних схем сертифікації фахівців НК, які розроблені та відповідно впровадженні в різних країнах світу. До розгляду берем тільки ті Національні схеми сертифікації фахівців НК, які засновані на вимогах стандарту ISO 9712. Нижче наведені приклади таких схем.

Висновки, які можна зробити за результатами аналізу таблиці:

1. Національні Схеми сертифікації адаптують вимоги стандарту ISO 9712 до особливостей промисловості країни, спрямованості їх основних галузей індустрії.

2. Національні схеми сертифікації включають вимоги національних і специфічних (для певної галузі) стандартів.

3. Ініціатором і розробником Схеми сертифікації зазвичай є національне товариство неруйнівного контролю. Крім того, товариство неруйнівного контролю постійно займається просуванням, визнанням, підтримкою та адмініструванням схеми сертифікації.

Все вищеописане в повній мірі має віддзеркалення по відношенню до національної системи сертифікації персоналу України. В Україні органи із сертифікації (на сьогоднішній день – вісім акредитованих ОСП) наразі проводять роботи з сертифікації за власними схемами. Ці схеми у значній мірі різняться між собою. Якість змісту власних схем, а отже і якість робіт з сертифікації доволі часто не відповідають очікуванням замов-

ників. Все це призводить до зниження рівня компетенції та кваліфікації фахівців з неруйнівного контролю, що працюють у промисловості, та зрештою до знецінення в цілому системи сертифікації персоналу України.

У висновку – система сертифікації персоналу України потребує об'єднання зусиль для створення єдиної національної схеми сертифікації. Вирішення цього питання цивілізованим шляхом, з урахуванням світового досвіду, полягає в тому, що ініціатором та розробником схеми сертифікації має стати Українське товариство неруйнівного контролю та технічної діагностики. Шановні колеги, прийшов час діяти.

Список літератури

1. ДСТУ EN ISO 9712:2022 Неруйнівний контроль. Кваліфікація та сертифікація персоналу неруйнівного контролю (EN ISO 9712:2022, IDT; ISO 9712:2021, IDT). <https://uas.gov.ua/>
2. ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2019 Оцінка відповідності. Загальні вимоги до органів, що проводять сертифікацію персоналу (EN ISO/IEC 17024:2012, IDT; ISO/IEC 17024:2012, IDT). <https://uas.gov.ua/>
3. RC/C 14 Rules for the Certification of Non-Destructive Test Operators according to ISO 9712:2021 standard. <https://www.rina.org/en/>
4. SQMV02 REV. 11.2 VERFAHRENSBESCHREIBUNG für die Qualifizierung und Zertifizierung von Personal der zerstörungsfreien Prüfung (ZfP). <https://www.sectorcert.com/>
5. NORDTEST DOC GEN 010 ed.7 Handbook for Nordtest certification bodies / Nordtest scheme for examination and certification of NDT personnel. <https://www.nordtest.info/wp/>
6. PCN Personnel Certification in Non-Destructive Testing. <https://www.bindt.org/Certification/pcn-examinations/>
7. DGZfP Deutsche Gesellschaft für Zerstörungsfreie Prüfung. <https://www.dgzfp.de/>
8. COFREND Confédération Française pour les Essais Non Destructifs. <https://www.cofrend.com/>
9. CGSB Canadian General Standards Board. <https://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/>
10. ISNT Indian Society for Non-Destructive Testing. <https://www.isnt.in/>
11. JSNDI Japanese Society for Non-Destructive Inspection. <https://english.jsndi.jp/>
12. CHSNDT Chinese Society for Non-Destructive Testing. <https://www.chsndt.org/>
13. KSNT Korean Society for Nondestructive Testing. <https://eng.ksnt.or.kr/>
14. AINDT Australian Institute for Non-Destructive Testing. <https://aindt.com.au/>

У цьому випуску продовжуємо екскурс в історію УТ НКТД і згадуємо про зустрічі фахівців у сфері неруйнівного контролю на конференціях та семінарах, що відбулися в Україні у 2005 році.

Рік 2005

10-та Міжнародна науково-технічна конференція «ЛЕОТЕСТ-2005» у Славську

З 14 по 19 лютого 2005 р. у засніжених Карпатах у Славському Львівській області вдесьте зібралися спеціалісти з неруйнівного контролю на свою Ювілейну міжнародну науково-технічну конференцію «ЛЕОТЕСТ-2005. Фізичні методи та засоби контролю середовищ, матеріалів та виробів». Цього разу конференція була присвячена питанням електромагнітного та акустичного контролю.

Організатором цієї щорічної конференції виступили Українське товариство НКТД, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка НАН

України (Львів), Івано-Франківський національний технічний університет нафти та газу, Науково-виробнича фірма «Зонд» (Івано-Франківськ) та Науково-виробнича фірма «Ультракон-Сервіс» (Київ). Організаційне бюро конференції – Центр «Леотест-Медіум». У конференції взяли участь понад 60 спеціалістів.

Відкрили конференцію заступник директора ФМІ ім. Г.В. Карпенка, член-кореспондент НАН України З.Т. Назарчук і голова оргкомітету конференції, голова Західного відділення УТ НКТД, директор Центру «Леотест-Меді-

ум» к.т.н. В.М. Учанін. Від імені організаторів конференції вони побажали плідної праці її учасникам і нагородили грамотами тих, хто найактивніше протягом 10 років сприяв її становленню. Серед відзначених – В.О. Троїцький, О.Л. Шекеро, Ю.М. Посипайко, О.М. Карпаш, Г.Г. Луценко, Г.Я. Безлюдько, В.Г. Рибачук, В.Я. Дереча, В.Я. Прохоренко, С.В. Серебренников, Л.П. Теліпко. Присутні також прослухали вітальне звернення, надіслане головою УТ НКТД проф. В.О. Троїцьким.

На конференції було представлено близько 30 доповідей, а у виставці засобів ПК взяли

участь 6 експонентів.

В цілому, конференція пройшла у діловій, привітній та доброзичливій атмосфері, чому сприяло у значній мірі та її місце проведення – пансіонат «Бойківщина», що розташований на околиці Славська в оточенні багаторічних сосен, ялин і смерек, поблизу гірськолижних трас. Незважаючи на напружену наукову програму, учасники конференції мали змогу деяку годину присвятити відпочинку на гірських лижах. До того ж, треба відзначити як цікавий феномен той факт, що наукові дискусії під час цього відпочинку не припинялися.

Українські дефектоскопісти втретє зібралися на конференції в Туреччині

З 30 квітня по 7 травня 2005 р. відбулася Третя науково-практична конференція «Організація неруйнівного контролю якості продукції в промисловості». Цього разу конференція проходила у п'ятизірковому готелі Justiniano Park Conti, район м. Аланія, Туреччина. Організаторами конференції були: Українське товариство НКТД, НВФ «Діагностичні прилади», НВФ «Ультракон», УІЦ «Наука. Техніка. Технологія», ПП «ДП-Тест». Втретє

провідні фахівці у галузі НК могли безпосередньо поспілкуватися як між собою, так і з керівниками підприємств-споживачів продукції для НК.

У науковій програмі конференції було представлено 32 доповіді. Серед учасників конференції – 6 докторів і 8 кандидатів наук. З великим інтересом було вислухано доповіді Л.М. Лобанова, В.О. Троїцького, М.Г. Білого, О.М. Карпаша, В.Л. Найди, Ю.Г. Гордієнко, А.А. Землян-

ського, Є.К. Лисецької, О.В. Павлія, І.В. Павлія, О.В. Мозгового, В.І. Слівінського, А.С. Мазницького, Л.Г. Лук'янової, О.М. Козіна.

Велику увагу викликали представлені на конференції результати досліджень і розробок з вихрострумової та ультразвукової дефектоскопії, рентгеноскопії, рентгенографії, які показали перспективи цих методів. Гаряча дискусія розгорнулася з питання гармонізації нормативної бази у сфері неруйнівного контролю,

яке було розглянуто у доповіді О.М. Козіна.

Гарні умови перебування, тепла погода, ласкаве Середземне море, цікава культурна програма, морська прогулянка на яхті сприяли активному відпочинку та продовженню дискусій і за межами конференц-залу.

Учасники конференції висловили свою щирю вдячність Олександрю Миколайовичу Козіну за його вексок в організацію та успішне проведення конференції.

8-ма конференція-виставка «Неруйнівний контроль-2005»

З 19 по 22 квітня 2005 р. у м. Києві в Інституті електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України відбулася 8-ма конференція-виставка «Неруйнівний контроль-2005», організована Асоціацією «ОКО» за підтримки Українського товариства НКТД, Державної адміністрації із залізничного транспорту, Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України, Національної атомної енергогенеруючої компанії «Енергоатом», Держспоживстандарту України, Українського інституту неруйнівного контролю, НВФ «Ультракон-Сервіс», НВФ «Промпри-

лад» та низки інших організацій та підприємств.

Пленарне засідання Конференції 19 квітня відкрив голова оргкомітету Конференції Г.Г. Луценко. З вітальним словом від Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України виступив заступник директора академік Л.М. Лобанов. Про стан і розвиток неруйнівного контролю та технічної діагностики в Україні розповів голова УТ НКТД проф. В.О. Троїцький.

За час роботи конференції було проведено засідання семи тематичних секцій, у яких взяли участь близько 250 осіб, та було представ-

лено понад 70 доповідей.

У виставці засобів неруйнівного контролю взяли участь: ІЕЗ ім. Є.О. Патона НАН України (Київ), НВФ «Спеціальні Наукові Розробки» (Харків), НВП «Машинобудування» (Дніпропетровськ), НВП «Інтрон-Сет» (Донецьк), УДПП «Ізотоп» (Київ), ВКФ «Кром» (Дніпропетровськ), компанія «Сперанца» (Жовті Води), МПТПП «ОНІКО» (Київ), НВФ «Ультракон» (Київ), НВФ «Ультракон-Сервіс» (Київ), НВФ «Промприлад» (Київ), НВЦ «Діагностика та контроль» (Миколаїв), ДП «Колоран» (Київ).

У рамках конференції було проведено засідання Правління Українського товариства неруйнівного контролю та технічної діагностики та семінар системи сертифікації ОСП Асоціації «Укрексперт».

Конференцію та виставку відвідало понад 500 осіб від різних підприємств та організацій України. Завжди гостинний Київ і цього разу порадував учасників і гостей теплою погодою, дозволивши завершити роботу конференції традиційною вечірньою прогулянкою на теплоході Дніпром.

Неруйнівний контроль на 3-му Міжнародному форумі «Паливно-енергетичний комплекс України: сьогодення та майбутнє»

В останній тиждень вересня 2005 р. у найбільшому виставковому комплексі України – Міжнародному виставковому центрі – відбувся 3-й Міжнародний форум «Паливно-енергетичний комплекс України: сьогодення та майбутнє».

У рамках Форуму проходив Науково-практичний семінар «Застосування спрямованих ультразвукових хвиль для контролю довгомірних об'єктів з обмеженим доступом» (організатори: Українське товариство НКТД, Інсти-

тут електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України) за участі компанії «Plant Integrity Ltd» (Велика Британія) групи «TWI», що має колосальний досвід у розробці та експлуатації обладнання для такого контролю.

Технологія LRUT є дуже актуальною при контролі таких об'єктів, як, наприклад, ізольовані трубопроводи, підземні або надземні, підводні або надводні ізольовані трубопроводи, опори вітрогенераторних установок та ін.

Доповідь «Застосування системи «Teletest» компанії «Plant Integrity Ltd» для далекодючого ультразвукового контролю» та демонстрацію установки на макеті 50-ти метрового трубопроводу зробив інженер компанії «Plant Integrity Ltd» Davide Kliener.

Відбулася дискусія щодо можливого засто-

сування системи «Teletest» у паливно-енергетичному комплексі України.

Українське товариство НКТД увійшло до Міжнародного консорціуму, який займатиметься дослідженнями у цій галузі. Цій темі була присвячена доповідь проф. В.О. Троїцького «Перспективи застосування в Україні далекодючого ультразвукового контролю трубопроводів без їх розкриття та зачистки. Створення Міжнародного консорціуму».

Результати вже проведених в ІЕЗ ім. Є.О. Патона НАН України теоретичних та експериментальних досліджень щодо розвитку даного способу контролю були наведені в доповіді «Особливості керованих хвиль, які поширюються у хвилеводах, та практика їх застосування в ультразвуковому контролі протяжних об'єктів».

13-та Міжнародна конференція з неруйнівного контролю в Ялті

З 3 по 7 жовтня 2005 р. у м. Ялта відбулася 13-та Міжнародна конференція та виставка «Сучасні методи та засоби неруйнівного контролю та технічної діагностики». Органі-

затори конференції: УІЦ «Наука. Техніка. Технологія» (Київ) та НВП «Машинобудування» (Дніпропетровськ) за підтримки Українського товариства НКТД та Дніпропетровського наці-

онального університету. Генеральний спонсор – НВФ «Діагностичні прилади» (Київ). У роботі конференції взяли участь 188 спеціалістів.

На конференцію було подано 11 пленарних, 49 секційних і 36 стендових доповідей, автори яких представили результати своїх досліджень і розробок з широкого спектру методів НК, способів діагностування та прогнозування залишкового ресурсу конструкцій, з оцінки фізико-механічних характеристик матеріалів і деяких інших напрямків, пов'язаних з НК та ТД.

Паралельно з конференцією проходила ви-

ставка засобів для НК та ТД.

Робота конференції не обмежувалася конференц-залом. Її учасники з раннього ранку до початку офіційних заходів і після їх закінчення на пляжі, у ідальні, під час неформальних зустрічей інтенсивно та корисно знайомилися, спілкувалися, активно та ефективно обговорювали наукові та бізнесові питання. Зближенню учасників безсумнівно допомогла товариська вечерея, героєм якої, безперечно, був Віктор Олександрович Цечаль з його традиційним поетичним зверненням до учасників конференції.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ПРИ ПІДГОТОВЦІ НАУКОВОЇ РОБОТИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Яна Бурлака

журнал «Наука і метрика», 25.02.2025, <https://nim.media/>

Тема використання штучного інтелекту є надзвичайно актуальною в сучасному світі. Технології ШІ проникають у більшість сфер людського життя, від побуту до професійної діяльності, і наукові дослідження не є винятком. Вчені активно обговорюють потенціал ШІ в науці, його можливості та виклики, з якими стикаються дослідники. У цій статті ми розглянемо, які перспективи відкриває ШІ перед науковцями, а також які проблеми виникають у процесі його використання.

Використання ШІ в процесі підготовки та написання наукових робіт відкриває перед вченим багато можливостей. Розглянемо деякі з них.

Переваги використання штучного інтелекту в наукових дослідженнях

Генерація та формулювання нових ідей. У ході наукової роботи дослідники можуть поставати перед труднощами у пошуку нових ідей для своїх досліджень. Технології штучного інтелекту можуть допомогти у виявленні нових тем та перспективних напрямів для наукових досліджень. Крім того, ці ідеї можуть стати джерелом натхнення для розробки власних концепцій автора.

Пошук актуальних джерел. Завдяки використанню технологій штучного інтелекту, дослідники можуть швидко знаходити найбільш актуальні та значущі роботи, що відповідають інтересам як широкої аудиторії, так і наукової спільноти. Це створює нові можливості для створення важливих публікацій, які знайдуть більший відгук серед читачів. В результаті, це може сприяти підвищенню цитованості вченого.

Обробка великих обсягів інформації. Однією з основних переваг використання штучного інтелекту є його здатність обробляти великі обсяги інформації. Це дає можливість авторам швидко та ефективно аналізувати дані, виявляючи приховані патерни та закономірності, які важко виявити традиційними методами. Завдяки високій швидкості роботи алгоритмів ШІ, дослідники можуть значно скоротити час, необхідний для аналізу, що підвищує ефективність дослідження в цілому.

Покращення тексту наукової статті. Штучний інтелект дозволяє авторам покращувати якість текстів, здійснюючи перевірку на

граматичні, пунктуаційні, орфографічні та стилістичні помилки. Це сприяє тому, що текст стає точнішим і професійнішим. Крім того, ШІ може оцінити структуру роботи та обрати ключові слова для оптимального представлення матеріалу. Оскільки науковий стиль вимагає чіткості та відповідного тону, інструменти ШІ можуть надати граматичні та стильові рекомендації, що покращує зв'язність та зрозумілість викладу.

Створення графічного матеріалу. Технології штучного інтелекту дозволяють створювати графічні матеріали, такі як зображення, діаграми, а також покращувати якість і стиль наявних візуальних елементів. Наприклад, розробники ChatGPT вказують, що чат-бот здатний перетворювати 2D-зображення на 3D-моделі. Однак слід пам'ятати, що ці інструменти мають певні обмеження і не завжди можуть досягти бажаного результату з першої спроби або взагалі не виконати завдання.

Перевірка тексту на плагіат. Під час проведеного досліджень та написання наукових статей автори повинні дотримуватися принципів наукової етики, зокрема забезпечення оригінальності роботи. Інструменти штучного інтелекту можуть допомогти виявити плагіат, порівнюючи текст з великими базами даних для виявлення можливих збігів. Деякі з цих інструментів також здатні розпізнавати контент, створений ШІ, що сприяє дотриманню академічних стандартів і забезпечує унікальність дослідження.

Переклад тексту. Штучний інтелект здатен перекладати наукові роботи на різні мови без обмежень на кількість слів чи символів, що є перевагою порівняно з багатьма традиційними перекладачами. Це робить його зручним інструментом для науковців, оскільки дозволяє оперативно перекладати великі обсяги тексту.

Штучний інтелект пропонує науковцям численні можливості під час підготовки досліджень і написання наукових статей. Це лише частина тих можливостей, які ШІ може запропонувати вченим. Проте важливо також враховувати потенційні проблеми та виклики, з якими автор може зіткнутися.

Недоліки використання штучного

інтелекту в наукових дослідженнях

Порушення принципів академічної доброчесності. Необхідно враховувати питання інтелектуальної власності, оскільки ШІ використовує вже наявні дані та моделі. Неправомірне використання ШІ при написанні наукових робіт є порушенням етики, оскільки такі роботи не мають наукової цінності та можуть розглядатися як плагіат. ШІ може бути корисним у дослідженнях, але не повинен замінити науковця. Використання ШІ підіймає проблему прав на текст, тому важливо застосовувати ці технології відповідально в науковій діяльності.

Помилкові результати. Усі рукописи проходять ретельну перевірку перед публікацією. Інструменти для виявлення використання штучного інтелекту можуть іноді давати помилкові результати, коли текст, написаний людиною, неправильно ідентифікується як створений ШІ. Це пов'язано з обмеженнями алгоритмів, які порівнюють структуру тексту з базами даних матеріалів, що були згенеровані ШІ. Проблема хибних результатів була виявлена, зокрема, в детекторі Turnitin, який використовувався в університетах, але був відключений через низьку точність. Тому важливо пам'ятати, що інструменти перевірки не завжди дають точні результати.

Глибина аналізу інформації. Штучний ін-

телект може обробляти великі обсяги інформації, але його аналіз часто буває поверхневим, особливо коли використовуються застарілі джерела. Для проведення всебічного та точного аналізу варто працювати з актуальними даними з надійних джерел, таких як наукові публікації, офіційні статистичні ресурси та спеціалізовані бази даних.

Неточність перекладу тексту. Хоча штучний інтелект може допомогти вам із перекладом наукової статті, повністю покладатися на нього не варто, оскільки академічний переклад потребує спеціальних знань. Недосконалий переклад може стати причиною відхилення статті під час рецензування. Тому для точного перекладу, який відповідає вимогам таких авторитетних баз даних, як Scopus чи Web of Science, краще звертатися до професіоналів.

Штучний інтелект надає науковцям нові можливості для підвищення ефективності досліджень і створення високоякісних наукових робіт. Водночас важливо пам'ятати, що його використання повинно відповідати етичним стандартам, гарантувати конфіденційність і забезпечувати належну відповідальність за авторство. Хоча технології ШІ є потужним інструментом, вони не можуть замінити критичне мислення і глибокий аналіз, які є необхідними для досягнення наукових результатів високого рівня.

ІНСТИТУТ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ
ім. Є.О. ПАТОНА НАН УКРАЇНИ
ВІДДІЛ №4 НЕРУЙНІВНОГО КОНТРОЛЮ
ЯКОСТІ ЗВАРНИХ З'ЄДНАНЬ

пропонує такі послуги:

- Діагностика і моніторинг конструкцій та споруд за допомогою рентген-телевізійного, радіографічного, ультразвукового, магнітного, капілярного, теплового вихрострумowego, та інших методів НК.
- Розробка та реалізація технологічних рішень, виготовлення супровідної документації.
- Навчання, атестація і сертифікація персоналу згідно з EN ISO 9712, SNT-TC-1A, НПАОП 0.00-1-63-13.
- Технічний огляд та паспортизація промислових споруд.
- Аналіз можливості продовження ресурсу безпечної експлуатації обладнання та конструкцій.
- Ремонт та оновлення дефектоскопічного обладнання.
- Розроблення нормативної документації.
- Гармонізація європейських та міжнародних стандартів.

м. Київ, вул. Казимира Малевича, 23, корп. 6
т. (044) 205-22-15, 200-80-57; e-mail: ndt@paton.kiev.ua

КАЛЕНДАР КОНФЕРЕНЦІЙ ТА ВИСТАВОК З НКТД

06–09 червня 2025	Штутгарт, Німеччина	37. Control – International trade fair of quality assurance (37-а Міжнародна виставка з забезпечення якості)	P. E. Schall GmbH & Co. KG
09–12 червня 2025	Онтаріо, Канада	Pan-American Conference for Nondestructive Testing (VIII PANNDT) (Панамериканська конференція з неруйнівного контролю)	Canadian Institute for NDE
09–12 червня 2025	Созополь, Болгарія	International Conference NDT Days 2025 (Міжнародна конференція з НК «NDT Days 2025»)	Bulgarian Society for NDT
01–03 липня 2025	Париж, Франція	10 th International Symposium on Digital Industrial Radiology and Computed Tomography (10-й Міжнародний симпозиум з цифрової промислової радіології та комп'ютерної томографії)	France Society of NDT
20–22 серпня 2025	Кочі, Керала, Індія	International Conference and Exhibition on Nondestructive Evaluation (ICENDE) (Міжнародна конференція та виставка з неруйнівної оцінки)	ASNT India
26–28 серпня 2025	Каїр, Єгипет	«NDT Corner Expo» (Виставка і конференція з НК)	NDT Corner Online Platfom
24–26 вересня 2025	Ізмір, Туреччина	The International Symposium on Non-Destructive Testing in Civil Engineering NDT-CE 2025 (Міжнародний симпозиум з НК в цивільному будівництві)	EGE University
06–09 жовтня 2025	Орландо, США	ASNT 2025 – The Annual Conference (Щорічна конференція Американського товариства з НК)	American Society for NDT
11–14 травня 2026	Гаваї, США	17 th Asia Pacific Conference for Non-Destructive Testing (APCNDT 2026) (17-а Азіатсько-Тихоокеанська конференція з неруйнівного контролю)	American Society for NDT
15–19 червня 2026	Верона, Італія	The 14 th European Conference on Non-Destructive Testing (14 th ECNDT) (14-а Європейська конференція з НК)	Italian Society for NDT
15–19 травня 2028	Буенос-Айрес, Аргентина	21 st World Conference on Non-Destructive Testing 2028 (21-а Всесвітня конференція з НК)	Argentine Society for NDT

